

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Mustafa ÇİFTÇİ** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Bitlis merkeze bağlı Oleka Jor (Yukarı Ölek) köyü sınırlarında bulunan ve kamuoyunda Xerzan/Garzan Mezarlığı olarak bilinen mezarlıkta, çatışmalı yıllarda yaşamını yitiren kişilerin cenazeleri bulunmaktaydı. Aralık 2017'de mezarlığın iş makineleriyle açıldığı, çok sayıda cenazenin mezarlardan çıkarıldığı ve İstanbul'a gönderildiği kamuoyuna yansımıştır. Ancak olayın üzerinden yaklaşık dokuz yıl geçmesine rağmen cenazelerin tamamının akıbeti, hangi işlemlerden geçirildiği, kimlik tespitlerinin hangi aşamada bulunduğu ve ailelerin ne ölçüde bilgilendirildiği konusunda kamuoyunun bilgisine sunulmuş bütünlüklü ve doğrulanabilir bir resmî açıklama bulunmamaktadır. Söz konusu cenazelerin sayısı konusunda dahi kamuoyuna yansıyan bilgiler arasında farklılık bulunmaktadır.

Kamuoyuna yansıyan bilgilere göre cenazeler Bitlis'ten İstanbul'a gönderilmiş, İstanbul Adli Tıp Kurumu'ndaki işlemlerin ardından Kilyos Mezarlığı'nda uygun olmayan koşullarda toplu biçimde defnedilmiştir. Aradan geçen yıllara rağmen çok az sayıda cenaze ailelerine teslim edilmiştir. En son Eylül 2026'da Zehra Kısaoğlu ve Süheyla Kaya'nın kimliklerinin DNA eşleşmesi yoluyla tespit edildiği ve cenazelerinin ailelerine teslim edildiği kamuoyuna yansımıştır.

Basına yansıyan açıklamalarda, dosya kapsamında gizlilik kararı bulunduğu, bu nedenle ailelerin ve avukatların dosyaya giren ve çıkan belgeleri göremediği; bazı cenazelerin kimliklendirilmiş olabileceği hâlde ailelerin bundan haberdar olmadığı ifade edilmektedir. Bu iddiaların doğruluğunun ortaya çıkarılması, devlet kurumlarının elindeki kayıtların bütünlüğünün denetlenmesi ve ailelerin yıllardır devam eden belirsizliğinin giderilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Türkiye'nin hâlihazırda toplumsal barış, demokratikleşme ve hukuk devleti ekseninde yeni bir dönemi tartıştığı bir süreçte, geçmiş dönemde yaşanan ağır hak ihlallerinin ve ailelerin yıllarca süren belirsizliklerinin giderilmesi önem taşımaktadır. Barışın kalıcılığına yalnızca çatışmaların sona ermesiyle değil, geçmişte yaşananların açıklığa kavuşturulması, kamu gücünün kullanımının denetlenmesi ve yurttaşların adalet ve hakikat taleplerinin karşılanmasıyla da ilişkilidir.

Bu bağlamda;

1. 19 Aralık 2017 tarihinde Xerzan/Garzan Mezarlığı'nda gerçekleştirilen kazı ve cenaze çıkarma işlemi için Bitlis Valiliği, kaymakamlık veya başka bir mülki idare makamı tarafından alınmış karar, verilmiş izin veya düzenlenmiş herhangi bir idari belge bulunmakta mıdır? Varsa bunların tarih ve sayıları nedir?
2. Cenazelerin mezarlıktan çıkarılması sırasında Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı veya Bitlis İl Emniyet Müdürlüğü/İl Jandarma Komutanlığı personeli görevlendirilmiş midir? Görevlendirme yapıldıysa hangi birimler, kaç personel ve hangi görev kapsamında görevlendirilmiştir?
3. Mezarlığın açılması ve cenazelerin çıkarılması sırasında olay yeri tutanağı, fotoğraf/video kaydı, kroki, mezar planı, cenaze envanteri veya benzeri bir kayıt tutulmuş mudur? Bu kayıtların tamamı hâlen muhafaza edilmekte midir?
4. Cenazelerin Bitlis'ten İstanbul'a nakli sırasında hangi kamu kurumları görev almıştır? Nakil işleminin güzergâhı, tarihleri, teslim-tesellüm kayıtları ve cenaze sayıları hakkında Bakanlığınızda hangi kayıtlar bulunmaktadır?
5. Cenazelerin çıkarılacağına ve İstanbul'a gönderileceğine ilişkin olarak cenaze yakınlarına veya ilgili köy/yerleşim yerindeki yurttaşlara herhangi bir bildirim yapılmış mıdır? Yapılmadıysa bunun hukuki ve idari gerekçesi nedir?
6. Bitlis Valiliği ile İstanbul Valiliği arasında cenazelerin nakli, muhafazası ve defni konusunda yapılmış yazışmalar bulunmakta mıdır? Varsa bu yazışmaların kapsamı nedir?
7. Kilyos Mezarlığı'nda cenazelerin defnedilmesi sürecinde İstanbul Valiliği, ilçe kaymakamlığı, kolluk birimleri veya diğer mülki idare makamları tarafından herhangi bir işlem yapılmış mıdır? Yapılmışsa görevli kamu kurumları hangileridir?
8. Bakanlığınızın ilgili birimleri tarafından 2017 yılından bugüne kadar Xerzan/Garzan Mezarlığı ve Kilyos'ta bulunan cenazeler konusunda herhangi bir idari inceleme, teftiş veya araştırma yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nedir?
9. Hâlen kimlik tespiti yapılmamış veya ailesine teslim edilmemiş kaç cenazenin bulunduğu konusunda Bitlis ve İstanbul Valiliklerinden Bakanlığınıza güncel bilgi ulaşılmış mıdır? Ulaşılmışsa toplam sayı nedir?
10. Cenazelerin kimlik tespiti ve ailelerine teslim edilmesi sürecinde İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu, valilikler ve belediyeler arasında düzenli bir koordinasyon mekanizması oluşturulmuş mudur?
11. Bakanlığınız, cenazeleri hâlen teslim edilmemiş ailelerin bilgiye erişimini kolaylaştırmak ve başvurularının sonuçlandırılmasını takip etmek amacıyla özel bir koordinasyon mekanizması oluşturmayı planlıyor mu?
12. Barış ve Demokratik Toplum Süreci kapsamında geçmişte yaşanan hak ihlallerinin, kayıpların, mezarlıkların tahrip edilmesi ve cenazelerin akıbetinin belirsiz bırakılması gibi meselelerin araştırılması konusunda İçişleri Bakanlığı bünyesinde herhangi bir çalışma yürütülmekte midir?
13. Benzer olayların tekrar yaşanmaması, mezarlıkların ve cenazelerin korunması, ailelerin bilgilendirilmesi ve kamu görevlilerinin sorumluluklarının açık biçimde belirlenmesi amacıyla yeni bir idari düzenleme veya uygulama geliştirmeyi planlıyor musunuz?